

Презентація наукової праці історика Віктора Ідзя «Леся Українка в фото-документах за 1870-1913 роки. Історико-фотографічне дослідження. Івано-Франківськ «Сімик», 2021р.» в Інституті Східної Європи. ©

29 червня 2021 року відбулась презентація наукової праці історика Віктора Ідзя «Леся Українка в фото-документах за 1870-1913 роки. Історико-фотографічне дослідження. Івано-Франківськ «Сімик», 2021р. - 44с.».

Як було наголошено під час презентації рецензентом доктором наук з державного управління, професором Інституту Східної Європи Василем Пасічником: «... наукова праця академіка, доктора історичних наук, професора, директора Інституту Східної Європи Віктора Ідзя «Леся Українка в фото-документах за 1870-1913 роки. Історико-фотографічне дослідження. Івано-Франківськ «Сімик», 2021р. - 44с.» приурочена 150-ти літтю з дня народження Лесі Українки, вона засобами фото-документів висвітлює діяльність Лесі Українки за 1870-1913 роки.

Фото-джерела відтворюються маловідомі сторінки життя і творчості поетеси, яка була борцем і провісником відновлення Української держави в 1917 році, до якої вона не дожила чотири роки.

Проаналізований науковий фото-матеріал може слугувати джерельною базою у вивченні творчості Лесі Українки та її впливу на українську державницьку та громадську думку, наголосив у висновок виступу доктор наук з державного управління, професор Інституту Східної Європи Василь Пасічник...».

Наще подаємо нове наукове дослідження доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя «Леся Українка: найславетніша українська жінка серед, борців за відновлення незалежності Української держави в першому десятилітті ХХ століття» яке було прочитана для вчених ІСЄ після презентації праці «Леся Українка в фото-документах за 1870-1913 роки. Історико-фотографічне дослідження».

З працею вже можна познайомитися на сайті Інституту Східної Європи, у Львівській національній науковій бібліотеці імені Василя Стефаника та у мережі ФСБУК.

Леся Українка: найславетніша українська жінка серед борців за відновлення незалежності Української держави в першому десятилітті ХХ століття. ©

Леся Українка належить до найславетніших українських національних письменників, борців за відновлення незалежності Української держави в першому десятилітті ХХ століття проти російського самодержавства[2,с.4-8].

Письменницьким та літературним даром – революційним поетичним словом, ліричними поезіями, глибокої досконалості філософськими драматичними творами з життя українського народу, літературно-критичними працями, публіцистичними статтями, вона проклала шлях до відновлення української незалежної державності в 1917 р. І, хоча Леся Українка не дожила до цієї, визначальної в житті українського народу, події, вона заслуговує на високе звання народного трибуна, провидця української незалежності[2,с.5-6].

Вивчаючи та аналізуючи твори геніальної поетеси сьогодні, після відновленої у 1991 р. Української державності, з відстані часу бачимо, в яких складних умовах царського самодержавства, російського великодержавного шовінізму та деспотизму працювала слава поетеса [1,с.3-10].

Слід наголосити, що Леся Українка завжди жила українським революційним та літературним життям в ім'я звільнення українського народу. Її сім'я свого часу тісно співпрацювала з тогочасними світочами української культури та літератури – М. Старицьким, М. Лисенком[3,с.21-34].

В юнацькі роки Леся Українка вивчала твори Т. Шевченка, Марка Вовчка, М. Гоголя, І. Котляревського та І. Франка[4,с.246-248].

Завдяки почуттю національної свідомості та любові до рідного народу, Леся Українка була активним учасником боротьби за звільнення українців від російського ярма та відновлення Української держави, що й сталося в 1917 р. Поринути в цю боротьбу, як наголошувала поетеса, її спонукали твори Т. Шевченка. Заклик пророка “Борітеся, поборете!” поетеса пронесла крізь усе життя[2,с.8-10].

У 1884 р. у львівському журналі “Зоря” був опублікований перший вірш Лесі Українки “Конвалія”, який відзначався оригінальністю, народністю, яку юна поетеса перейняла від своєї матері, Олени Пчілки. З 1884 р. львівський журнал “Зоря” починає регулярно публікувати її твори, а з 1887 р. – і жіночий альманах “Перший вінок”[3,с.21-34].

У 1888 р. у Києві починає гуртуватися українська літературна молодь, яка створює літературний гурток “Плеяда”. Леся Українка брала активну участь у його діяльності[3,с.21-34].

До складу “Плеяди” ввійшли такі відомі українські літератори, як В. Самійленко, Є. Тимченко, Г. Григоренко та інші, і, хоча у 1893 р. “Плеяда” розпалася, її діяльність мала значний вплив на подальшу творчість Лесі Українки [3,с.21-34].

У 1893 р. вийшла друком збірка поезій “На крилах пісень”, яку підтримав і відзначив І. Франко: „Від часу Шевченкового “Поховайте та вставайте, кайдани порвіте, – писав Іван Франко у статті у 1898 р., – Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як з уст сеї слабосилої, хорої дівчини” [4,с. 123-145].

Згадка І. Франком про хворобу поетеси свідчить про те, що він був у найтісніших стосунках з Лесею Українкою та її сім'єю[3,с.21-34, 4,с.247].

У 1897 р. Леся Українка виїжджає на лікування у Крим. Тут вона знайомиться з революціонерами, зокрема – із Сергієм Мержинським та його оточенням, усім українським соціал-демократичним рухом. Це знайомство вплинуло на її світогляд, виявилось у творах: у 1899 р. виходить друга збірка поезій Лесі Українки “Думи і мрії”, а в 1900-1901

рр. – третя збірка “Відгуки”. Твори поетеси у цей час публікуються і в російських журналах: з 1900 по 1903 рр. – в журналі “Жизнь”, а після його закриття царською владою – у донському журналі “Донская речь”[1,с.3-10].

Творчість Лесі Українки починає широко популяризуватися серед українців в усьому світі, поету поважали за українську державницьку позицію визначні українські діячі ХХ століття: І. Франко, М. Павлик, М. Коцюбинський, П. Грабовський, О. Кобилянська, В. Стефаник, М. Грушевський та багато інші, які разом з нею боролися за відновлення Української держави в 1917 році[4,с. 123-145, с.247].

Список використаних джерел та літератури:

1. Ідзьо Віктор. Леся Українка на шпальтах часопису московських українців “Украинская Жизнь. – Москва, «Видавництво технічного відділу Українського державного університету міста Москви», 2003.
2. Ідзьо Віктор. Леся Українка: поет, літературознавець, борець - революціонер за відновлення незалежної Української держави в 1917 році - аналіз творчості українських видань та часопису московських українців “Украинская Жизнь” в першому десятилітті ХХ століття. – Львів “Сполом”, 2008. – 44с.
3. Каспрук А. Леся Українка. Літературний портрет. – К., 1963.
4. Франко Іван. Твори у ХХ томах. – К., 1955. – Т.ХVII.

Інститут Східної Європи
Eastern-European Institute

Віктор Ідзьо

Лесь Українка в фото-документах за 1870-1913 роки.
Історико-фотографічне дослідження

Івано-Франківськ «Сімко», 2021р.

